

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Fauske, 29. oktober 2010

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

E-post: nve@nve.no

Uttalelse til melding om utredningsprogram for Kovfjellet og Stortuva vindkraftverk i Vefsn kommune, Nordland.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 20 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Generelle merknader

Elektrisk kraft fra vindkraft er fornybar energi og positivt i et klimaperspektiv. Og fornybar energi sammen med energieffektivisering og energisparing er viktige elementer i arbeidet med å redusere klimautslippene. Men selv om vindkraftutbygging gir ren og fornybar energi er den ikke alltid miljøvennlig. Om denne kraftproduksjonen er miljøvennlig avhenger av om den går ut over andre miljømål som f. eks. vern av biologisk mangfold og inngrepsfri natur (INON). I denne problemstillingen ligger at vindkraftverk vil være mer eller mindre miljøvennlig avhengig av konfliktgraden i forhold til andre hensyn. Vindkraftverkene er store og arealkrevende tekniske anlegg som kan komme i konflikt med nasjonale miljømål og ha negativ virkning andre viktige miljø- og samfunnshensyn. Ved utbygging av vindkraftverk må negative konsekvenser aksepteres. Det er i den sammenheng viktig at de minst konfliktfylte vindkraftverk prioriteres. Nordland har et kraftoverskudd på over 40 % og begrenset kapasitet til å selge kraft ut, noe som tilsier at behovet for ny kraftproduksjon i Nordland vurderes nøye og ikke er en "hastesak". Etablering av ny overføringskapasitet kan være kostbart og medføre større naturinngrep. De positive sidene ved f.eks. å prioritere subsidiering av energieffektivisering fremfor produksjon av ny energi kan være et alternativ som er i langt mindre konflikt med andre miljø- og samfunnshensyn.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland

Storgt. 39, 8200 Fauske

Tlf: 952 26425

www.fnf-nett.no/nordland

nordland@fnf-nett.no

Medlemmer i FNF Nordland: Turistforeningene i Nordland, KFUM/ KFUK Speidere på Helgeland, Norges speiderforbund i Salten, Norges Jeger og Fiskeforbund Nordland, Nordland Orienteringskrets, 4H Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, NOF Nordland, Sykklistenes Landsforening Bodø, Salten Naturlag, Leknes Padleklubb, Polarsirkelen Friluftsråd, Ofoten Friluftsråd, Vesterålen Friluftsråd

Stortingsmeldingen (2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand fastslår at satsingen på vindkraft skal:

- legge til rette for å bygge ut mer miljøvennlig vindkraft, og at det skjer etter helhetlige og langsiktige vurderinger
- legge til rette for at plan- og konsesjonsprosessene blir mer effektive og forutsigbare for utbyggere og samfunnet for øvrig
- gi lavest mulige kostnader for miljø- og samfunn
- generelt konsentreres til større anlegg der det er gode vindforhold og hensiktsmessig infrastruktur

Vindkraftutbygging handler om konsekvensene for sårbar natur, for fauna og flora, reindrift, friluftsliv og den visuelle endringen av landskapet vindmøllene vil forårsake. I tillegg til inngrepsfri natur og biologisk mangfold ser vi stadig at kraftverkutbygging stadig kommer i konflikt med friluftsliv og natur- og kulturbasert reiseliv gjennom at landskap, naturkvaliteter og opplevelsesverdi forringes.

Beskrivelse og nøkkeldata av Kovfjellet og Stortuva vindkraftverk

Kovfjellet vindkraftverk

Tiltakshaver: Nord-Norsk Vindkraft AS

Fylke: Nordland

Kommune: Vefsn

Produksjon: 170,00 GWh

Installert effekt: 57,00 MW

Kovfjellet er fellesbetegnelse på et fjellområde som også omfatter Valfjellet, Ukkelforaksla og Sørnesfjellet i Vefsn kommune. Det omsøkte tiltaket og planområdet består av to delområder på til sammen ca. 3,4 km² og ligger på sør- og østsiden av Vefsnfjorden. Planområdet kan gi plass til opp til ca. 19 vindmøller à 3 MW, med total installert effekt på 57,00 MW. Anlegget planlegges tilknyttet regionalnettet via en egen produksjonslinje til eksisterende 132 kV linje som passerer ca. 6,6 km før for vindkraftverket.

- Godt potensial for utøvelse av friluftsliv
- Kovfjellet benyttes som turområde mest av lokalbefolkningen. Utenbygdsboende er avhengig av båt for å komme til området, for eksempel med bilferge fra Mosjøen til Hundåla.
- Det drives småviltjakt, elgjakt og fiske i området.

I Fylkesdelplan – vindkraft 2009 - 2021 er Kovfjellet vindkraftverk vurdert til verdi 1 - *Antatt minst konsekvens for miljø- og samfunnsinteresser*. Prosjektet er vurdert til å være i stor konflikt med INON sone 2 og sone 1, som er sammenhengende fra fjord til fjell. Middels konflikt med reindrift. Konfliktnivået vurderes derimot totalt sett å være akseptabelt.

Stortuva vindkraftverk

Tiltakshaver: Nord-Norsk Vindkraft AS

Fylke: Nordland

Kommune: Vefsn

Produksjon: 200,00 GWh

Installert effekt: 70,00 MW

Stortuva er et fjellområde vest for Hundålvatnet i Vefsn kommune. Planområdet består av to delområder på samme fjellplatå på til sammen ca 5,1 km² og ligger i ca. 440-700 meters høyde. Stortuva vindkraftverk omfatter bygging av ca. 23 vindturbiner ved en turbinstørrelse på 3 MW, som vil gi en total installert effekt på ca. 69 MW. Anlegget planlegges tilknyttet regionalnettet via en egen produksjonslinje til eksisterende 132 kV linje som passerer vest og sør for det omsøkte vindkraftverket. Tilknytningspunkt vurderes i 3 alternativer, med linjelengde på ca. 3-8 km.

- Antatt gj.snittlig årsproduksjon på ca 207 GWh.
- Investeringskostnadene vil trolig ligge på 10-12 mill. kr. pr. installert MW, dvs. totalt 690 – 830 mill. kr.
- Vindparken ligger i et område uten landforbindelse til riksvegnettet, og det må derfor legges til rette for innskiping av vindmøllene ved et egnet kaianlegg nær vindparken.
- Det er ingen bebyggelse i selve planområdet, og nærmeste bebyggelse ligger over 2,6 km fra vindparken.

I Fylkesdelplan – vindkraft 2009 – 2021 er Stortuva vindkraftverk er vurdert til verdi 3 – *Antatt størst konsekvens for miljø og samfunnsinteresser*. Prosjektet er i stor konflikt med reindrift og liten konflikt med biologisk mangfold, INON og verneområder. Nesten hele planområdet ligger i INON sone 2.

Innspill til utredningsprogram for Kovfjellet og Stortuva vindkraftverk

Et vindkraftprosjekt legger beslag på store arealer og er synlige på lang avstand. De viktigste temaene å utrede om er effektene og konsekvensen av selve vindkraftverket og annet nødvendig bygg og konstruksjoner; veiutbygging (valg av veitrasé og mellomlagring, kranoppstilling etc.) og servicebygget. For eksempel vil trasévalg og bygging av vei gå gjennom ulike vegetasjonssoner fra frodige daler, opp til tregrensa og videre til snaufjell. Noen økosystem er komplekse. Noen arter lever i mer karrige områder og er krevende enn andre. I den sammenheng er det viktig at biologisk mangfold og geologien er dokumentert og kartlagt. Når det gjelder konsekvensene av et eventuelt nybygging eller oppgradering av linjenettet må det innhentes mer informasjon. Etablering av ny overføringskapasitet er kostbart og medfører større naturinngrep.

Et vindkraftprosjekt legger beslag på store arealer og er synlige på lang avstand. De viktigste temaene å få avklart er konsekvensene og *sumvirkninger* en vindkraftutbygging vil ha på det biologiske mangfoldet, friluftsliv, reindrift, reiseliv. Vindkraftverk må bli vurdert i sammenheng med andre vindkraftanlegg og andre inngrep (vegbygging, småkraftverk, industri, hyttebygging etc.) som mer eller mindre er i konflikt med biologisk mangfold. For eksempel vil trasévalg og bygging av vei i noen tilfeller gå gjennom ulike vegetasjonssoner fra frodige daler, opp til tregrensa og videre til snaufjell der hvor det finnes gode vindforhold. Noen økosystem er komplekse og noen arter lever i mer karrige områder og er krevende enn andre. I den sammenheng er det viktig at biologisk mangfold, naturtyper, biotoper og geologien er dokumentert og kartlagt.

FNF Nordland vil med dette komme med følgende punkter og tema som bør avklares og tas hensyn til i konsekvensutredningen:

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven er en relativt ny lov som ble innført i juni 2009. Lovens formål jf. §1 er ”at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også for samisk kultur.” Naturmangfoldloven er en sektorovergripende lov som skal virke sammen med annet lovverk. Lovens §§ 8 – 12 omhandler hvilke forvaltningsprinsipper som skal utgjøre rammene for forvaltningen:

Alle tiltakshavere plikter å kvittere ut at de bygger sine søknader og utredninger på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Dersom kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok skal føre – var - prinsippet legges til grunn. I et økosystem skal de nye tiltakene videre sees i sammenheng med andre belastninger på økosystemet.

I henhold til forvaltningsprinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 henstiller vi om at alle disse vurderingene blir gjort. Et godt kunnskapsgrunnlag baserer seg på grundige undersøkelser og feltarbeid foregått på riktig tidspunkt, dvs. på den tiden av året det foregår oppblomstring og produksjon, revirhevdning og fugler på næringssøk og trekk. Vurderinger som baserer seg på mange antagelser viser ikke et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og at det da vil være en saksbehandlingsfeil som danner grunnlag for å kunne påklage vedtak i en konsesjonsbehandling.

Landskap og INON

Vindturbiner er svært synlige i landskapet over store avstander, og kan føre til omfattende endringer i landskapet. Landskap kan ha store naturverdier og historiske verdier og Norge er forpliktet til å bevare kystlandskapet gjennom den europeiske landskapskonvensjonen. Norge har som mål å stanse tap av inngrepsfrie naturområder. Nordland mistet 701 km² villmarkspregede områder og 978 km² inngrepsfrie naturområder i perioden 1988-2003. Dette er mer enn noe annet fylke i Norge. Energisektoren står for ca. 40 % av bortfallet. Derfor er det ikke ønskelig at vindkraftutbygginger skal komme i konflikt med, og/eller føre til et bortfall av INON. Derfor er det viktig at utredningen omfatter og avklarer hvilke estetiske/visuelle effekter, og landskapsmessige interesser som vil bli berørt (friluftsliv og naturopplevelse, reiseliv etc.).

Biologisk mangfold

Arealinngrep er en av de viktigste årsakene til tap av biologisk mangfold og et vindkraftanlegg beslaglegger store arealer og vil påvirke det biologiske mangfoldet i form av forstyrrelser, habitatforringelser, kollisjoner med fugl og virkningene knyttet til veier og kraftledninger. Alt dette må bli avklart i konsekvensutredningen.

Videre bes det om;

- At biologisk mangfold er grundig undersøkt og kartlagt.
- Vurdering av konfliktgraden en eventuell utbygging vil ha.
- Avklaring på hvilke naturtyper og arter (vanlige og rødlistearter) og andre naturverdier som vil forventes å bli berørt, redusert eller gå tapt.

Fugl

Norge har et internasjonalt ansvar i henhold til EU's fugledirektiv, den norske rødlista og internasjonale verneplanen for rødlistede arter. Norge har skrevet under Bonn-konvensjonen som forplikter oss til å ta til vare trekkende arter. En vindkraftutbygging vil medføre en risiko for kollisjoner, forstyrrelser og forringe leveområdene for artene som er knyttet til kysten. I planlegging av vindkraftutbygging bør erfaringer og eksempler fra andre vindkraftverk benyttes for å vurdere hvilke konsekvenser en eventuell utbygging kan ha og hvilke avbøtende tiltak som kan foretas. Et ikke ukjent eksempel er havørna på Smøla, et eksempel man må tas lærdom av og innhente erfaringer fra, fremfor en gjentakelse av en liknende situasjon.

FNF Nordland ber om at utredningen omfatter;

- Hvilke arter som finnes i området
- Hekkefugler. Det vil naturligvis være en hyppigere trafikk av hekkefugler i området.
- Hekkelokaliteter og viktige rasteplasser. Hvilke konsekvensene tiltaket vil ha for fuglene som bruker området som rasteplass og til næringssøk (mest trafikk og mest utsatt)

Friluftsliv

Etablering av vindkraftverk kan komme i konflikt med friluftslivet gjennom direkte arealbeslag og påvirke opplevelsesverdien. Viser det seg at de som bruker området til friluftsliv "bare" er lokale brukere, kan området likevel være av stor betydning for lokalsamfunnets mulighet til utfoldelse i

naturen, trivsel og glede. Mange ser på friluftsliv, landskap og naturen som et viktig kriterium ved valg av bosted. Det finnes mye forskning som bygger opp under påstanden om at det enkle friluftslivet er nordmenns viktigste arena for fysisk aktivitet. Og fysisk aktivitet er en av de viktigste grunnpilarene i folkehelsearbeidet.

FNF Nordland ønsker ikke at områder med stor naturopplevelsesverdi og som brukes til et aktivt friluftsliv forringes eller går tapt. Kovfjellet har et godt potensial for utøvelse av friluftsliv og benyttes til jakt og fiske. Derfor må det avklares hvilke konsekvenser tiltaket vil ha på friluftslivsinteressene.

Utredningen må omfatte bl.a.:

- Friluftslivets verdi og betydning både lokalt, regionalt, nasjonalt og til alle årstider.
- Det må vurderes i hvilken grad opplevelseskvalitetene endres/redueres
- Potensialet området har for utøvelse av friluftsliv i et fremtidsperspektiv.
- Hvis tiltaket har negative effekter på rypebestanden, vil også jegerinteressene påvirkes.
- Samlet vurdering og avbøtende tiltak.

Støy

Støypåvirkningene på dyre- og fugleliv, samt friluftsliv fra et eventuelt vindkraftanlegg må dokumenteres og vurderes fra anleggsfase til driftsfase. Hvis utbyggingen i fremtiden vil resultere i økt ferdsel og støy, bør konsekvensene av dette vurderes så grundig som mulig.

Reindrift

I fylkesdelplan vindkraftverk 2009 - 2021, er Stortuva vurdert til å være i stor konflikt med reindrift. Her må det jobbes tett opp i mot reindriftnæringa og vurdere konfliktnivået nøye, samt hvilke avbøtende tiltak som kan gjøres.

Reiseliv

Det er viktig å få avklart eventuelle konflikter mellom vindkraft og reiseliv, for dermed å finne fram til hvordan man kan redusere eller unngå slike konflikter.

Oppsummering

FNF Nordland forventer at disse punktene blir tatt spesielt hensyn til i konsekvensutredningen:

- Naturmangfoldloven – utbygger/tiltakshaver skaffer seg et godt kunnskapsgrunnlag.
- En *samlet vurdering* og hvilke *avbøtende tiltak* som kan iverksettes.
- Biologisk mangfold
- Fugl
- Friluftsliv
- Landskap og INON
- Reindrift
- Støy

For FNF Nordland

Erling Solvang
Arbeidsutvalgsleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator arealforvaltning

Kopi til: Nordland fylkeskommune, Plan og Miljø
Nordland fylkeskommune, Folkehelse
Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelingen
Vefsn kommune
Friluftslivets Fellesorganisasjon
Sametinget
Reindriftsforvaltningen i Nordland
Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt v/ Inkeri Eira Fallås; Sandvika; 8883 Husvika
Polarsirkelen Friluftsråd

